

СОНЯШНИК

РІК IV ЖОВТЕНЬ/ЛИСТОПАД — 1959 — OCTOBER/NOVEMBER Ч. 46/47

Гетьман Іван Мазепа. Портрет Петра Андрусева.

А чи винен журавель?

«Та внадився журавель,
Журавель
До бабиних конопель,
Конопель...»

Кричить баба журавлю,
Журавлю:
— Кйем ноги переб'ю,
Переб'ю!..

Може, баба просто зла,
Просто зла,
Нас в оману увела,
Увела?

А спитаймо журавля,
Журавля:
По коноплях він гуля?
Він гуля?

— Сім'я любиш, журавлю,
Журавлю?
А журавлик: — Ой люблю,
Ой люблю!

— Так було таке? Було?
— Ой було!
З'їв зернину... Збив стебло...
Збив стебло...

— То бабуся не клепа?
Не клепа!
— Не клепає, а скупа —
Прескупа!

За дрібницю — журавлю,
Журавлю, —
Кричить, — ноги переб'ю,
Переб'ю!..

Мазепинський рік

(1709 — 1959)

Цього року ми найчастіше чуємо й читаємо слова: “Гетьман Мазепа”, “Великий гетьман України”, “Поклін Мазепі” і т. д. Слово “Мазепа” ми чуємо в хаті, у школі, у церкві, в усіх українських залах, бачимо його в газетах, у журналах, чуємо по радіо тощо, тощо. Поети й письменники пишуть вірші та оповідання, присвячені гетьманові Мазепі; композитори складають пісні та інші музичні твори, також присвячені Мазепі; маляри малюють портрети Мазепи та картини з його життя; в усіх українських залах відбуваються мазепинські концерти, читають доповіді про Мазепу.

Хто ж такий гетьман Мазепа? Чого це саме в цьому році так часто згадується його ім'я?

Іван Мазепа був найвизначнішим гетьманом України після Богдана Хмельницького. У цьому році ми відзначаємо 250-річчя з дня його смерті. От тому й згадуємо в цьому році так часто його ім'я.

ВЕЛИКА РУІНА

Богдан Хмельницький визволив Україну з-під Польщі і збудував велику й сильну українську державу. Щоб перемогти Польщу він мусів укласти союз з Московщиною (так тоді звали Росію). Росія пізніш зламала цей договір: вона домовилась з Польщею і хотіли разом знищити нашу державу і поділити Україну між собою. Так Україна розділилась на дві частини: Правобережну та Лівобережну. Правобережною звалась та частина, яка була праворуч від Дніпра, а Лівобережною — та, яка була ліворуч від Дніпра.

Вороги часто робили так, щоб цих дві частини України навіть воювали між собою. Наші гетьмани намагались об'єднати всю Україну в одній державі. Та це нікому не вдавалось. Найбільше старався з'єднати дві частини України в одній державі гетьман Петро Дорошенко. Він з цією метою навіть уклав був союз із Туреччиною. Та це йому не вдалось — Москва його перемогла.

Це був дуже поганий час в історії України. Ми його звемо Руїною. Назва Руїна походить від слова руйнувати, нищити. Україну і наш народ тоді нищили поляки, москалі та турки й татари.

МАЗЕПА СТАВ ГЕТЬМАНОМ

Врешті, козаки вибрали (у липні 1687 року) на гетьмана Івана Мазепу. Мазепа, як і його попередники, теж хотів об'єднати Україну і припинити руїну. Він хотів це зробити без війни, яка дуже знищила Україну, а своїм розумом.

Мазепа почав удавати, що він вірний союзник Московського царя Петра Першого. Наш гетьман був дуже освіченою та розумною людиною і спритним політиком. Цар Петро повірив, що Мазепа його приятель. Так припинились війни і закінчився час Руїни: люди почали жити спокійніше.

Мазепа гетьманував дуже довго — понад двадцять років. І за цей час в Україні не було ніякої війни.

МОСКВА ВОЮЄ ІЗ ШВЕЦІЄЮ

Цар Петро був дуже непосидючий і войовничий цар. Він усунув свою сестру царицю Софію, навіть власного сина вбив, щоб ніхто йому не заважав.

Цар Петро весь час воював. Найбільше він воював із шведським королем Карлом Дванадцятим. Він хотів відняти від шведів частину їх країни.

Цар домагався, щоб гетьман Мазепа помагав йому в цій війні. Гетьман удавав, що помагає, але добре знав, що Україні було б вигідно, щоб шведи перемогли Росію. Тоді Україна була б вільною.

ТАЄМНИЙ СОЮЗ УКРАЇНИ І ШВЕЦІЇ

Гетьман почав таємні переговори із королем Карлом Дванадцятим. Скоро Україна і Швеція уклали таємний союз для спільної боротьби з Росією. Такий сам союз уклали із Шведами й поляки, які також боялися Росії.

Усі ці три держави чекали доброго часу, щоб спільно вдарити на Росію. А гетьман Мазепа все вдавав, що він вірний союзник царя Петра. Цар йому дуже довіряв. Козацька старшина, яка не вся знала про таємний союз гетьмана із шведами, нарікала на Мазепу і кликала його піти війною на Росію. Та гетьман знав, що ще не час.

ШВЕДИ РАПТОМ ПІШЛИ В УКРАЇНУ

Король Карло Дванадцятий, не питаючись Мазепи, раптом повернув своє військо і пішов в Україну. Це було передчасно, але гетьман мусів уже виступити проти Росії. Цар, побачивши, що Україна і Швеція в союзі, також повернув своє військо в Україну. Так Україна раптом стала в центрі великої війни.

Гетьман Мазепа закликав народ і наше військо виступити проти Росії. Його підтримали запорожці із своїм кошовим Костем Гордієнком.

ЛЮТЬ ЦАРЯ І РУЇНА БАТУРИНА

Цар довідавшись, що Україна виступила проти Росії, дуже розгнівався і злякався. Він вирішив перш за все упокорити Україну. Він послав найкраще своє військо на гетьманську столицю Батурин. Багато людей повтікало, бо Батурин не був готовий до оборони. Тим більше, що й гетьмана там не було.

Росіяни взяли Батурин і вирізали там усіх людей: і старих, і малих, навіть немовлят. Місто спалили. Цар загрозив, що так зробить з усією Україною. На півночі України вибрали нового гетьмана — І. Скоропадського.

Почалась кривава війна.

БІЙ ПІД ПОЛТАВОЮ

Головний бій відбувся під Полтавою 10 липня 1709 року. Тут зішлись три армії: російська з одного боку, а з другого українська та шведська. Ми вже згадували, що молодий шведський король Карло Дванадцятий прийшов в Україну передчасно, не питаючись Мазепи. Україна до війни ще не була підготовлена. Шведи також не підтягнули всього свого війська. Московський цар Петро Перший кинув в Україну свої найкращі сили.

У бою був важко поранений шведський король. Між шведами пішла чутка, що їх король убитий. Шведи перелякались і почали відступати. Українці самі не могли витримати російського наступу. Король, що був важко ранений у ногу, сказав нести себе на носилках, щоб його вояки бачили, що він живий. Та це не допомогло — почався відступ, якого вже не можна було стримати.

Так росіяни перемогли українців і шведів під Полтавою. Українські і шведські війська почали відступати на південь у Туреччину.

СМЕРТЬ ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ

Гетьман Мазепа був тоді вже дуже старий. Невдача в бою під Полтавою надламала його здоров'я ще більше. Українські полковники і сам шведський король доглядали нашого гетьмана. Але він таки помер 21 вересня 1709 року у селі Варниці коло міста Бендер.

Наші козаки на його місце вибрали генерального писаря Пилипа Орлика.

ЗА ЩО МИ ШАНУЄМО ГЕТЬМАНА МАЗЕПУ?

Мазепа об'єднав Україну і припинив Руїну. Він налагодив в Україні мирне життя та працю. Мазепа дуже дбав про поширення освіти в Україні. Він будував школи, видавав книжки. Мазепа був людиною дуже віруючою. Він побудував в Україні багато церков, багато з яких стоять ще й досі.

Мазепа ціле своє життя працював для звільнення України від опіки Москви. Він мудро керував Україною, намагався зробити так, щоб Україна не виснажувалась у війнах.

Мазепа уклав дуже вигідний союз України із шведами. Хоч бій під Полтавою було програно і Росія перемогла, але ідея визволення і власної держави з того часу стала ще сильнішою. Усі українці, які дбають про визволення України, звать себе мазепинцями. Це найбільша честь бути мазепинцем.

Симон Петлюра, який керував нашим визволенням з-під Росії, був найбільшим мазепинцем наших часів.

У цьому році всі українці по всьому світі відзначають 250 років з дня смерти великого гетьмана України Івана Мазепа.

П. Волиняк

Г. ДЕМЧЕНКО

Малюнки Г. КАРЛОВА.

ЯК ОДЯГНУВСЯ КІТ

Нишком будете сидіти?
Розкажу вам казку, діти.

В давнину, в далекім краю—
саме де, не пам'ятаю—
без одежі, без чобіт
жив на світі бідний кіт.
І ніхто того не знав,
як сердешний горював.
Часто-густо плакав кіт:
в холод замерзав, як лід,
а в жару спікався так,
що червоний був, як рак.
До зеленої верби
кіт подався із журби.
Під вербою став і просить:
— В-тебе листя більш ніж досить.

Шию з листя піджак,
а на ніжки — панчішки...
Позавидує всяк! —
Як пошив, одягся кіт
і скликає на обід:
барана і всю рідню,
і корову, і свиню,
а також покликав
півня та індика.
Стали гості їсти, п'ють,
почали піджак хвалить.
Півень зразу „Ку-ку-рі-ку!
Ще не бачив зроду-віку!“
А індик: „Булди! Булди!
Ой води мені, води!“

Дай мені, прошу, хоч трішки,
я зроблю собі панчішки
і зроблю собі піджак,
та й ходитиму отак.
Здивувалася верба:
— Листя для котів хіба?
Але вже коли так треба,
відпущу його для тебе.
Аж підскочив кіт зраділо,
замурчав і ну за діло.
Сів і шиє на пеньку.
Пісеньку веде таку:
— Оце так,
оце так!

І баран протяжно: „Бе-е,
не впізнать тепер тебе-е!“
І корова хвалить: „Му-у,
до лица піджак йому-у!“
А свиня все їла,
тож і не хвалила.

Ось на другий день ізрання
вийшов кіт на полювання.
Йде, пишається собою...
А вже осінь за горою
хазяйнує. Хто не знав,
що у неї безліч справ?

Обійти усі сади,
скласти в кошики плоди;
вчасно овочі зібрати,
під озимі ще зорати;
скільки-но пташиних зграй
спорядити в теплий край;
неодмінно розписати
на деревах їхні шати...
Ходить осінь лісом, гаєм,
різні барви підбирає.
Відшукалась для kota
в неї фарба золота.
Стала і малює, поки
не пожовкли спина й боки.
І як тільки пожовтіли—
по листочку й облетіли,
як з верби тієї наче.
Кіт-бідак стоїть і плаче.
А тоді вже голяка
він біжить до гусака.
Біля нього став і просить:
— В тебе пір'я більш ніж
досить.
Дай мені, прошу, хоч
трішки.

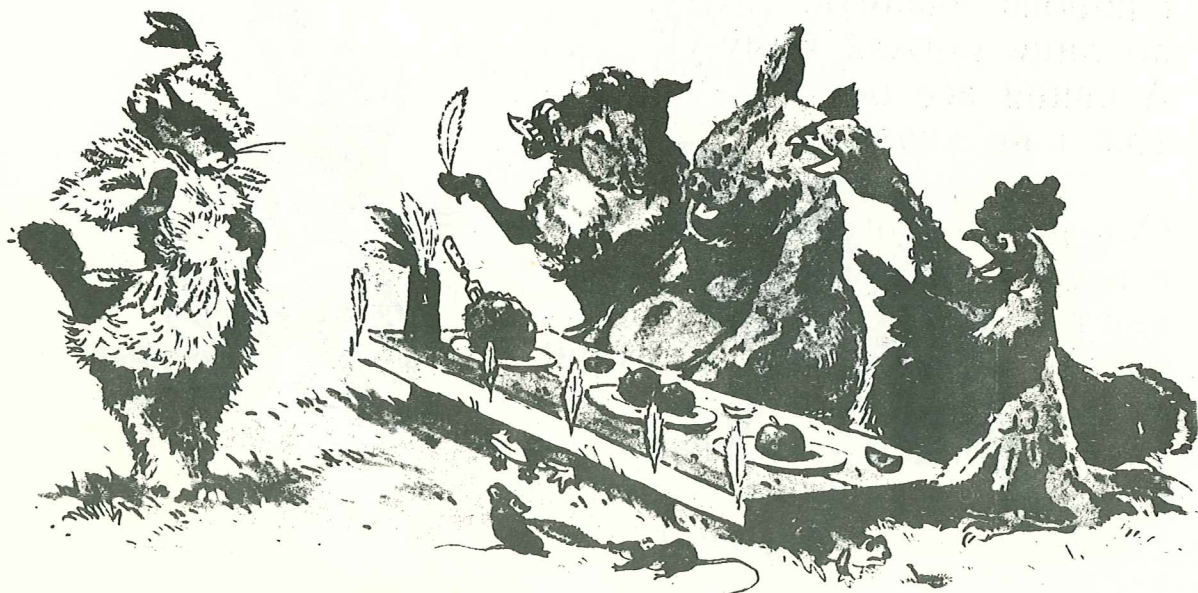
Я зроблю собі панчішки
і зроблю собі піджак.
Та й ходитиму отак...—
А гусак:— Чого схотів?
Хіба пір'я для котів?
Але вже коли так треба,
відпущу його для тебе.
Аж підскочив кіт зраділо,
Замурчав і ну за діло:
сів і шиє на пеньку,
пісеньку веде таку:

— Оце так,
оце так!

Шию з пір'я піджак,
а на ніжки — панчішки...
позавидує всяк!—

Як пошив, одягся кіт
і скликає на обід:
барана і всю рідню,
і корову, і свиню,
а також покликав
півня та індика.

Стали гості їсти, п'ють,
почали піджак хвалить.

Півень зразу: „Ку-ку-рі-ку!
Ще не бачив зроду-віку!“
А індик: „Булди! Булди!
Ой води мені, води!“
І баран протяжно: „Бе-е,
не впізнать тепер тебе-е!“
І корова хвалить: „Му-у,
до лиця піджак йому-у!“
А свиня все їла,
тож і не хвалила.

Ось на другий день ізрання
кіт іде на полювання,
хвіст задерши догори.
Аж це яструб — шасть згори!
Яструб думав, що гусак,
та як схопить за піджак!
Тільки слід лишив на спині
і піднявся в хмари сині.

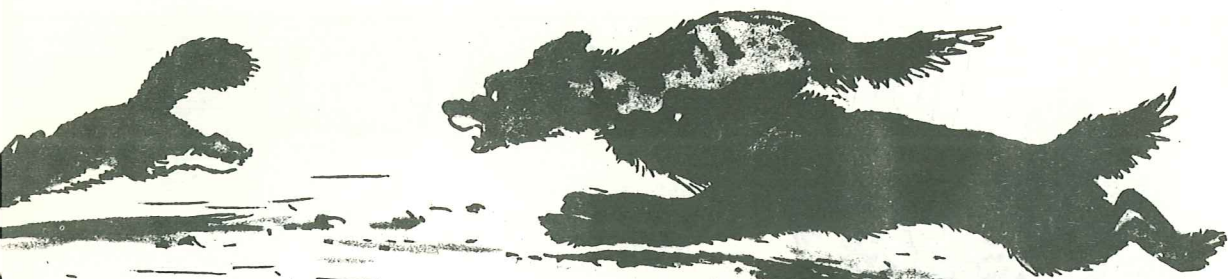
З болю й ляку кіт завив.
Біг — панчішки погубив.
Сів та й плаче коло хати.
Аж біжить Рябко кудлатий.
Кіт — до нього, став і просить:
— В тебе шерсті більш ніж досить.
Дай мені, прошу, хоч трішки.
Я зроблю собі панчішки
і зроблю собі піджак.
Та й ходитиму отак...—
Пес махнув хвостом:— Не дам,
я в морози мерзну й сам!—
І пішов. Та в цю хвилину
кинувся Сірко з-під тину:
— Ти чого тут? Гав! Гав! Гав!
Ти у мене кістку вкрав!
—Гр-р! Не брав я, відчепись!!—

І собаки завелись.
Тільки шерсть летить від них.
Поки галас не затих,
шерсті кіт напхав торбину
та швиденько—у хатину.
Сів і шиє у кутку.
Пісеньку веде таку:
— Оце так,
оце так!
Шию з шерсті піджак,
а на ніжки—панчішки...
Позавидує всяк!
Як пошив, одяг бідак
і виходить до собак.
А вони тут: „Гав! Гав! Гав!
Так це ти нас обібрав?
Віддавай піджак мерщій!

Віддавай піджак мерщій!
Віддавай! Піджак не твій!"
І — погнались за котом.
Кіт навітки. Круть хвостом—
і на дерево. Відтоді
й не живуть вони у згоді.
Кіт на одяг вже не просить:
шерстяний і досі носить.

Оце й казочка вся
Харитона дідуся.
Слухайтеся маму, тата—
розкажу казок багато.

БУКВАРИК

Малюнки В. ГЛИВЕНКА

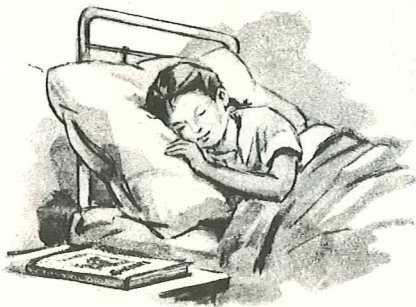
Грицько БОЙКО

— Подивися, мамо,
На букварик мій:
Він такий хороший
І такий новий!

Я в нім не малюю,
Навіть не пишу.
Я його для школи
Дуже бережу...

І сказала мама:
— Час лягати спать.
Завтра ж тобі, доню,
В сім годин вставать.

Завтра буде ранок
Радісний у нас —
Ти до школи підеш
В самий перший кляс...

Галочка у ліжку.
Галочка вже спить,
А в очах букварик,
Мов живий, стоїть.

...Узяла букварик,
Зошити взяла.
З мамою до школи
Галочка пішла.

Ось вона у клясі,
Очі аж горять —
Все вона уміє
В букварі читать!

Весело і радо
Від хороших слів:
Це ж її сьогодні
Вчитель похвалив!..

Про кінець заняття
Вже дзвінок луна.
Йдуть дівчатка з школи,
З ними йде й вона.

От Оленка й каже:
— Може в сад сходить,
У м'яча пограти,
Трохи відпочить?!

Десь кує зозуля
Все: ку-ку, ку-ку! —
Галочка ж не чує,
Плаче у садку.

Враз до неї зайчик
Звідкілясь прибіг,
Весело стрибає,
Лашчиться до ніг.

Зайчик каже: — Витри
Личенько від сліз.
Я знайшов букварик
І тобі приніс.

Ти візьми букварик
І як слід вивчай —

Тільки під кущами
Більш не залишай!..

Узяла букварик,
Засіяла вся:
— Ой, спасибі, зайчик!
І... збудилася...

Бачить: коло ліжка
Мамочка стоїть,
Дорогий букварик
На столі лежить.

А надворі ранок,
Сонечко в вікні,
І веселий зайчик
Грає на стіні!

Галочка із нею
У садок іде,
Під кущем букварик
Бережно кладе.

Грали вони, грали,
Закінчилась гра.
Йдуть вони додому —
На обід пора.

Галочка спинилась:
— Що ж я так іду?
Я ж буквар забула
Під кущем в саду!

І мерщій до саду,
В розшук... Та дарма —
Букваря і сліду
Під кущем нема...

Галочка у сльози:
— Що ж мені робить?
Як же я уроки
Буду дома вчить?

Що, коли букварик
Я вже не знайду,—
Як же я без нього
Завтра в клас прийду?..

МАРИНЧИНА ЛЯЛЬКА

У Маринки лялька є:
чорне негрятко.
Разом з ним вона встає
і лягає спатки.

Вранці каже:— Добрий
день!—
Одягне, уміє
і співа йому пісень,
а воно— не вміє!

Потім їсти принесе,
з ложечки годує.
Негрятко їсть усе
і не вередує.

А тоді бере рушник,
витре йому носик.
Завжди чистим бути звик
чорний негритосик.

Поки дівчинка мала
застеляє ліжко,
негритосик край стола
сам читає книжку.

А коли вона іде
у садок дитячий,
він сидить, на неї жде
і, напевне, плаче!

Грицько БОЙКО

ДОВЕДИ, ЩО ТИ НЕ ВОВК!

Утікав зайчисько гаєм
Та ліском
І зустрівся по дорозі
З їжачком.
Їжачок гукнув щосили
Вслід йому:
— Ти від кого утікаєш
І чому? —
Зупинився косоокий,
Відповів:
— Утікаю від облави...
На вовків!.. —
Тут він лапкою піт витер
І замовк...
— І чого тобі тікати?
Ти ж не вовк!
— Як спіймають, шкуру знімуть.
Серед дня...
Доведи, що ти не вовк,
А зайченя!

ДОРОГІ ЧИТАЧІ!

Це число "Соняшника" виходить за два місяці. Але ми його збільшуємо, щоб Ви мали що читати довший час.

Чергові числа будуть виходити, як звичайно.

Платон ВОРОНЬКО

МИКОЛКА

Ми збирали жолуді у гущині,
Скрізь лунали наші співи
голосні.

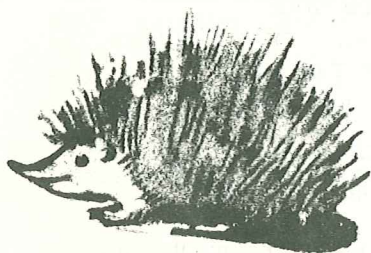
Ми співали ще й сміялися,
До Миколки прискіпалися:
В нього торба незашитая,
В нього шия непомитая!
Ми сміялися над Миколкою,
Зашивали торбу голкою,

За дубовою криницею
Облили його водицею.
Хай води він не цурається,
Хай щоранку умивається!
Ми збирали жолуді у гущині,
Скрізь лунали наші співи голосні.

ПРО БИЧКА ТА ЇЖАЧКА

По дорозі біг бичок,
Бачить — лізе їжачок.
Як лизне його бичок,
Поколовся — та вбочок.
Їжачок сміється: „То-то!
Не бери всього до рота!“

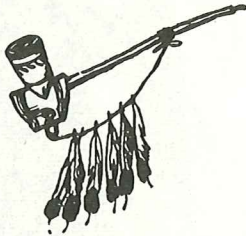
Розгадка головоломки “Кіт і миші” (“Соняшник”, ч. 45)

Щоб останньою піймати білу мишу, треба починати ловити з сьомої миші, якщо білу вважати за першу, і рахунок вести в напрямі годинникової стрілки.

Ми одержали 7 розгадок, але всі вони були неправильні. Усі розгадки прийшли тільки з Канади і з США. Невже це була така важка головоломка? Досі ще не було так, щоб ніхто не міг розгадати!

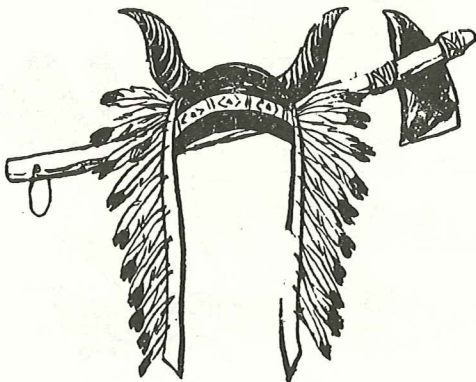
Генрі Лонгфелло

ПІСНЯ ПРО ГАЙАВАТУ

Переклад з англійської
Костянтина Шмиговського

(Продовження)

xviii

СМЕРТЬ КВАЗІНДА

далеко, і широко
Рознеслась по світу слава —
Слава Квазінда-звитяжця:
З ним ніхто не смів боротись.
Тільки плем'я злих Пак-Веджів —

Тих людей дрібних і заздрих,
Тих пігмеїв ненаситних —
Змову склало проти нього.

«Коли Квазінд осоружний,—
Говорили,— і шалений
Проживе іще хоч трохи,
Все рвучи, чого торкнеться,
Що під руку потрапляє,
Всіх дивуючи на світі,—
Хто захоче заступитись
За нещасних нас, Пак-Веджів?
Нас розчавить, мов опеньки,
Наші трупи кине в воду,
Водяним віддасть нас духам,
Підлим тим Нібанобейге!»

Так люди оті мізерні
Проти лицаря змовлялись,
Щоб його замордувати,
Щоб від нього світ звільнити,
Безсердечного, страшного
І зухвалого надмірно.

Дивна Квазіндова сила
Зберігалася у тім'ї.
Тут була також і слабкість:
Тільки в тім'я можна ранить,
А інакше жодна зброя
Не спроможна його вбити.

І його єдина зброя
Може ранити і вбити —
Це ялини голубої
Спілі шишки — більш нічого.
Та була ця таємниця
Невідома серед смертних.
Але хитрії пігмеї,
Ці Пак-Веджі, знали тайну,
Знали, як його убити.

Назбиравши в лісі шишок,
Спілих шишок із ялини,
На високий берег річки,
Берег річки Такваміно
Їх принесли і поклали,
Там, де скелі червоनावі
Нависають над водою;
Залягли лихі пігмеї,
Щоби Квазінда дїждатись.

Це було опівдні влітку,
І стояла сильна спека.
Непорушні були тіні,
Лагідно вода дзюрчала;
Висяваючи на сонці,

Бігали по ній комашки,
І у сонному повітрі
Було чути їх дзижчання.

Вниз по річці правив Квазінд
У своїй кену з берези,
Тихо плив за течією
По сонливій Такваміно,
І втомила його спека,
Заморила його тиша.

І з гілля, що нависало,
З віття білої берези,
На ріку Дух Сну, Непевін
Опустився непомітно.
З роєм слуг своїх незримих
Опустивсь Дух Сну, Непевін,
І, мов світлий Дашквоніші,
Мов метелик, став кружляти
Понад Квазіндом заснулим.

Долітав до його вуха
Ледве чутний, тихий гомін,
Наче хвиль грайливий плюскіт,
Наче крапель лопотіння,
Ніби вітру шум у лісі.
Далі поштовхи відчув він,
Дуже ніжні і легенькі,
Прямо в чоло: це люб'язно
Духи Сну його торкали.

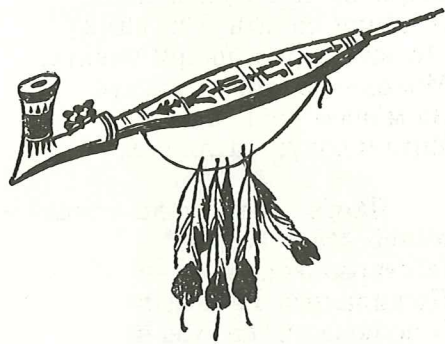
Перший поштовх—мужній Квазінд
Враз поринув у дрімоту,
Другий поштовх — залишає
Він весло своє недвижимим,
Третій поштовх — затулила
Йому світ п'ятьма нічна,
І заснув він сном глибоким.

Так униз за течією,
В човні сидячи, плив Квазінд
Повз гаї над Такваміно,
Повз тремтливій берези,
Повз укриті лісом скелі,
Повз те місце, де сховався
Гурт пігмеїв, злих Пак-Веджів.

Все кену вони чекали;
Потім в Квазінда жбурляти
Стали шишками своїми,
І одні влучали в плечі,
Інші — у вразливе тім'я.
«Смерть йому!» лунав довкола
Войвничий клич Пак-Веджів.

Раптом Квазінд похитнувся
Та й звалився прямо в воду,
Головою вниз, мов видра,
А кену його легенька
Попливла порожня далі,
Попливла, перевернувшись,—
Вниз за течією річки.
Так загинув мужній Квазінд!

Але пам'ять про звитяжця
Й досі ще живе в народі,
І коли в зимову пору
Вітер люто завиває,
І з великим шумом в лісі
Гне і звалює дерева,—
«Квезінд! — кажуть, — це сам Квазі
Хмиз збирає на багаття!»

хіх

ПРИВИДИ

Не було так, щоб кібець
Сів на здобич сам в пустелі,
Сів на мертвого бізона
І в цей час щоб інший кібець,
Що у небі десь пантрує,
Не спустився б на цю здобич.
Вслід за другим летить третій

Із незримого ефіру,—
Врешті, хмара налітає
Й сонце застує у небі.

Так трапляється і з лихом:
Тільки десь воно взялося,
Ледве-ледве проявилось,
Бачиш, інші за ним лиха
Налітають, наче згря
На поранену жертву,
Поки темна тінь скорботи
Не окутає людину.

На похмуру Північ знову
Грізний Пебуан вернувся;
Тільки він дихне — і ріки,
І озера кам'яніють,
З бороди його лапатай
Сніг спадає на долину,
І пухнастий білий килим
Покриває все навколо,
Ніби сам Життя Владика
Землю згладжує рукою.

У густім і дикім лісі
Звіролов провадить лови;
А жінки сидять в вігвамах,
Мелють зерно, шкіри чинять;
Молодь грається, пустує,
За м'ячем собі ганяє,
Витанцьовує на лижах.

Якось вже сідало сонце —
Міннегага у вігвамі
Із старенькою Нокоміс
Дожидались Гайавати
З полювання на оленя.

Світло вогнища багрянцем
Вигравало на обличчях,—
В зорі ветхої Нокоміс
Промінь місяця світився,
Ув очах у Міннегаги
Сяйво сонця висявало.
А за ними їхні тіні
Майоріли у куточку,
Дим багаття коливавсь
Угорі й в димар виходив.

І тихенько відхилилась
Занавіска над порогом.
Спалахнув вогонь яскраво,
Дим затримавсь на хвилинку,—
На поріг вігвама раптом

Дві непроханії жінки
З тьми ступили і в куточку
Сіли, слова не сказавши,
Не вітаючи нікого,
І злились відразу з тінню.

По їх лицях і одежі
Було видно — це чужинки.
І бліді, й худі страшенно,
Вони мовчки посідали
І тремтіли, наче тіні.

Це не вітер промовляє
В димарі, вгорі вігвама,
Не сова то Кукукугу
Глухо ухає у лісі,—
То таємний голос мовить:
«Це — покійники справдешні,
Справжні привиди; це — гості
З царства мертвого Поніми,
Справжні гості з Того Світу».

Незабаром з полювання
Повернувся Гайавата,
Весь засніжений; на плечах
Ніс він бурого оленя,
І до ніг він Міннегаги
Бездиханну кинув ношу
Іще кращим показався
Він дружині цього разу,
Ніж тоді, як в край Дакотів
Її сватати приходив,
Як поклав оленя вперше —
В знак своїх бажань таємних,
В знак сердечної любові.

Обернувшись, він угледів
Двох чужинок у куточку,
Що тремтіли, наче тіні,
Й запитав себе він: «Хто це?
Що за гості в Міннегаги?»
Та розпитувать не став їх,
Запросив їх повечерять,
Відпочити і погрітись.

Як поспіла вже вечеря,
Як розрізаний олень був,
Із свого кутка відразу ж
Скочили обидві жінки
І вхопили найсмачніші
Два шматки — оленя білий
Смалець, частку Міннегаги,
Частку жінки Гайавати.
І без спросу, без подяки
З'ївши жадібно шматки ті,

Заховались знову в тінях,
У кутку вігвама темнім.

І ні слова Гайавата
І Нокоміс не сказали;
Не зморгнула Міннегага,
Не змінилась на обличчі,
Лиш тихенько Міннегага
Прошептала: «Зголодніли!
Хай беруть, що до смаку їм!
Хай їдять, бо зголодніли!»

І чимало днів минуло,
І ночей сплигло чимало;
День у день сиділи гості
В темнім тім кутку вігвама,
Мовчазні і непорушні,
А вночі — яка б погода
Не була — чи шторм, чи тиша, —
Йшли вони у ліс далекий
І приносили додому
Ворохи шишок соснових
На багаття у вігвамі, —
Завжди мовчки, завжди тихо.

Кожен раз, як Гайавата
Повертався з полювання,

Як вечерю подавали,
Кожному належну пайку, —
Бліді постаті чужинок
Виринали із куточка
І, вхопивши шмат найкращий
Із убитого оленя,
Повертались в свій куточок.

І ні разу Гайавата
Не подумав дорікнути
Їм ні поглядом, ні словом;
І так само і Нокоміс
Не наважилась звернутись
Із докором до чужинок,
І ніколи Міннегага
Не образила нічим їх.
Хазяї терпіли мовчки,
Щоб гостей нічим не скривдить,
Щоб не виявить зневаги
Ані в погляді, ні в слові.

Якось в північ Гайавата,
Завжди пильний, завжди чуйний,
У вігвамі, де багаття
Ледве-ледве пломеніло,
Враз почув якесь ридання
І зітхання сумовите.

Вген БАНДУРЕНКО

ПРО ВУХА І ЯЗИК

Одного разу в дідуся Кіндрата
спиталися балакунці-хлоп'ята:
— Скажіть, чому це має чоловік
дві пари ушей, але один язик?
Дід сказав: — А це для того, діти,
Щоб більше слухать — менше говорити.

Грицько БОЙКО

ХТО ГАРНО СПІВАВ

- Хто це гарно так співав?
- Ми із татом, брате!
- Ну, а хто невлад пищав?
- То, напевно, тато...

„СОНЯШНИК”, ілюстрований місячник для дітей.

Редактор — Петро Волиняк

Передплата на рік: Канада — 3.00 дол., США — 3.50 дол. Австралія й Англія — 20 шилінгів, інші країни — рівновартість 3.00 доларів.

Передплату і все листування слати на адресу:

**“NOWI DNI”, Box 452, Term. “A”
Toronto, Ont., Canada.**